



7/2005 GOMENDIOA, EKAINAREN 16^{KOA}, LASARTE-ORIAKO UDALARI EGINA, HAINBAT AGIRI LORTZEKO ESKAERA BERARIAZ EBATZ DEZAN.

Aurrekariak

1. 2004ko apirilaren 21ean, (...) jaunak hainbat agiritara iristeko baimena edo, bestela, haien kopiak emateko eskatu zion Lasarte-Oriako Udalari. Agirien zerrenda bat egin zuen bere eskabidean –guztiak herriko lorategiak mantentzeari buruzkoak ziren–.
2. 2004ko uztailaren 20an, zeuk zuzentzen duzun udalak (...) jaunari adierazi zion eskabidean ez zuela aipatu zergatik lortu nahi zituen agiriok, eta huts hori 10 eguneko epean zuzen zezala eskatu zion, azaroaren 26ko 30/1992 Legeak –Herri Administrazioen Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzkoak– 71. artikuluan ezarritakoaren arabera.
3. Eskabidea hobetzeko eman zioten epean, interesdunak justifikatu zuen bere alde zuen arrazoa. Hala ere, denbora aurrera zihoan eta Lasarte-Oriako Udalak ez zuen ezer adierazten eskabidearen mamiaz, ez bitartekorik jartzen ere interesdunari agiriak benetan eskuratzeko.
4. Erakunde honek, kexa bideratzeko onartu eta gero, txosten bat eskatu zion udal horri, eta (...) jaunak egindako eskabidea berariaz ebatz zezala eskatu zion. Eskaera hartan aurreratu genionez, itxuraz behintzat, ez zegoen inolako eragozpenik agiriak lortzeko eskabidea onar zezan.
5. Lasarte-Oriako Udalak udaletxe horretako langileak lanez gainezka daudela esanez zuritu du bere isiltasuna –nahiz eta hori aitzakiatzat ezin dela onartu aitortu duen–, eta, gainera, hauxe alegatu du: *“la atención a la petición formulada por el Sr. (...) supone, de hecho, afectar a la eficacia del funcionamiento de alguno de los servicios municipales”*.

Era berean, udal horrek jakinarazi digu luzaroan kontratu bidezko harremana izan zutela kexagileak eta Lasarte-Oriako Udalak.

Azkenik, Lasarte-Oriako Udalak hipotesiak eginez, oro har eta ez modu argian heldu dio gaiaren mamiari –alegia, zenbait administrazio-espeditetan dauden agiriak lortzea–, eta ez du zehaztu udalak eskabidea berariaz ebatziko duen ala ez.

Zehazki, (...) jaunak aztertu nahi dituen espedienteak gai ezberdinei dagozkiela eta sail desberdinetan daudela adierazi digu, espediente batzuk agian itxita egongo direla eta beste batzuk, ordea, ez. Gainera, espediente batzuk datuak babesteko



araudiaren pean egon omen daitezke (batik bat abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoa, Norberaren Datuak Babestekoa), giza baliabideak erabili behar omen dira espedienteok aztertu eta datuak babesteko araudiari buruzko zertzeladak egiaztatzeko, eta une honetan Lasarte-Oriako Udalak ezin omen ditu baliabide horiek eskaini.

Udal horrek emandako erantzuna kontuan izanda, Ararteko erakundeari beharrezkoa iruditzen zaio honako gogoeta hauek egitea:

Gogoetak

1. 4/1999 Legeak zera onartzen du zioen adierazpenean: *“el silencio administrativo es una patología del procedimiento ajena al correcto funcionamiento de las administraciones” (...)* *“esa situación de falta de respuesta por la administración, siempre indeseable, nunca puede causar perjuicios innecesarios al ciudadano”*.

Orduan, alor honetan, hauxe da azken helburua –hala 30/1992 Legearena nola 4/1999 Legearena–: herritarrek administrazioaren berariazko erantzuna lortzea, eta, ahal bada, ezarritako epean lortzea. Horretarako, beste neurri batzuen artean, berariaz ebatzi behar dutela agintzen die herri-administrazioei.

Kontu horren gainean, hara zer dioten azaroaren 26ko 30/1992 Legeak, Herri Administrazioen Araubide Juridikoaren eta Administrazio Prozedura Erkidearenak, 42.1, 42.7, 43.1, 43.3 artikuluetan:

“42. artikulua. Ebatzi beharra

1. Administrazioak berariazko ebazpena eman eta jakinarazi behar du prozedura guztietan, prozedura horiek hasteko modua edozein dela ere.

(...)

7. Gaiak bideratzeaz arduratu behar duten herri-administrazioetako langileek eta instrukzioa egin eta ebazpena emateko eskumena duten administrazio-organoetako titularrek, bakoitzak bere eskumen-esparruaren barruan, erantzukizun zuzena dute, epe barruan ebazpen adierazia emateko legez ezarrita dagoen eginbeharra bete dadin.

Eginbehar hori bete gabe utziz gero, diziplina-erantzukizuna eskatuko zaie, indarrean dagoen araudian ezarritako erantzukizunetz gainera.

43. artikulua. Administrazio-isiltasuna, interesdunak eskaturik hasitako prozeduretan.



1. *Interesdunak eskaturik hasitako prozeduretan, gehienezko epea igaro eta ebazpen adierazia jakinarazi ez bada, interesdunak edo interesdunek zilegi dute eskaria administrazio-isiltasunez baietsi edo ezetsitzat jotzea, dagokion bezala. Dena den, administrazioak ebazpena eman beharko du artikuluko honen 4. paragrafoan aurreikusitako moduan.*

(...)

3. *Administrazio-isiltasunez baiestea prozedura amaitzen duen administrazio-egintzat joko da, ondorio guztietarako.*

Administrazio-isiltasunez ezestearen ondorio bakarra, ordea, interesdunei, kasuan-kasuan, administrazio-errekurtsioa edo administrazioarekiko auzi-errekurtsioa aurkezteko bide ematea da.”

Alegia, administrazioaren isiltasun positiboak benetako administrazio-egintza eraginkorra sortzen du, eta egintza hori ezarrita dauden errebisio-prozedurak erabiliz bakarrik berrikusi ahal izango du herri-administrazioak. Hala ere, administrazioaren isiltasun negatiboa legezko fikzio gisa bakarrik sortzen da, herritarrak administrazioarekiko auzi-errekurtsioa jartzeko aukera izan dezan, nahiz eta, edonola ere, herri-administrazioak berariaz ebatzi beharra daukan.

Bestela esanda, denbora igarotzeak ez du desagerrarazten administrazioak berariazko erantzuna emateko duen betebeharra. Horren gainean, udal horri ohartarazi behar diogu 2004ko apirilaren 21ean egin zela eskabidea, hau da, urtebete baino gehiago iragan dela udalari egin zitzaionetik. Epe horretan, interesdunari ez dizkiote eman eskatutako agiriak, ezta haietarako irispidea ukatzeko arrazoirik ere.

Argi dago udalerrri horri dagokiola beharrezkoak iruditzen zaizkion giza baliabideak, baliabide materialak eta teknikoak lortzea, gure legeriak jarri dizkion betebeharrak zuzen bete ahal izateko. Beraz, ezin dugu onartu udal horren alegazioa, alegia, eskabideari erantzungo balitzaio, udal zerbitzuetakoren baten jarduna ez litzatekeela hain eraginkorra izango.

2. Herri-administrazioen eskuetan dauden agiriak lortzeari dagokionez, gure legeriak ezarritako xedapenak azaldu nahi ditugu.

Horrela, dakizunez, oraingo xedapenek Konstituzioko 105.b) artikuluan dute oinarria. Artikulu horrek zera ezartzen du: *“La ley regulará: (...) el acceso de los ciudadanos a los archivos y registros administrativos, salvo en lo que afecte a la seguridad y defensa del Estado, la averiguación de los delitos y la intimidación de las personas”*.



Eskubidea zehazteko hor aipatzen den legea azaroaren 26ko 30/1992 Legea da, Herri Administrazioen Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzkoa, izan ere, 37. artikuluan, herritarrek artxibo eta erregistro publikoetara iristeko duten eskubidea taxutzen da. Honela dio artikulua horrek:

“1. Herritarrek erregistroetara jotzeko eskubidea dute eta, espedienteren batekoak izanik, administrazioko artxiboetan dauden agirietara irispidea izateko eskubidea, edozein dela ere agirion adierazpidea -idatzia, entzunezkoa nahiz irudizkoa- eta euskarri materiala, espedienteak ikusteko eskaera egiten den egunean espediente horien prozedurak amaituta badaude.

2. Pertsonen bizitza pribatuari buruzko datuak jasotzen dituzten agirietara pertsona horiek bakarrik izango dute irispidea, eta, datuok osatu gabe edo oker daudela ikusten badute, zuzentzeko edo osatzeko eska dezakete. Ezin dute zuzentzeko edo osatzeko eskatu, ordea, denbora pasatu eta prozedura bakoitzak zehazten dituen gehieneko epeen arabera iraungita dauden espedienteak badira, inolako funtsezko ondoriorik ez dakartenak.

3. Titularrez gain, bidezko eta zuzeneko interesa agertzen dutenek ere izan dezakete irispidea zuzenbidea aplikatzeko prozeduretako agiri izendunetara, zehatzeko eta diziplinazko prozeduretakoetara izan ezik, pertsonen bizitza pribatuari buruzko daturik agertzen ez bada, eta, agiri horietako edukien arabera, herritarrak beren eskubideez baliatzeko erabil badaitezke.

4. Hiru kasutan uka daiteke aurreko paragrafoetan ezarritako eskubideez baliatzea: interes publikoak hala agintzen duenean, besteren interes babesgarriagoak daudenean, edota legeren batean horrela ezartzen denean; horietakoren bat gertatuz gero, eskumena duen organoak ebazpen arrazoitua eman behar du.

5. Ez dago espediente hauetara irispidea izateko eskubiderik:

- a) Estatuko gobernua edo autonomia-erkidegoetakoek, administrazio-zuzenbidez kanpoko konstituzio-eskumenak baliatzerakoan garatutako jardunari buruzko informazioa dutenak.*
- b) Estatuko defentsari edo estatuaren segurtasunari buruzko informazioa biltzen dutenak.*
- c) Delituak ikertzeko izapidetutakoak, beste inoren eskubide eta askatasunen babesa edo egiten ari diren ikerketak arriskutan jar daitezkeenean.*
- d) Merkataritzako edo industriako sekretuak babestutako gai buruzkoak.*
- e) Diru-politikaren ondoriozko administrazio-jardunari buruzkoak.*

6. Xedapen berezien bidez arautuko dira:

- a) Gai sailkatuen araudipeko artxiboetara irispidea izatea.*
- b) Gaixoen osasun-datuak dituzten agiri eta espedienteetara irispidea izatea.*
- c) Hauteskunde-legediak araututako artxiboak.*
- d) Funtzio estatistiko publikoaren eremuan estatistikarako bakarrik diren artxiboak.*



- e) *Erregistro Zibila eta Zigortuen eta Auzi-iheslarien Erregistro Nagusia; baita erregistro publikoak ere, erabiltzeko arauak legez ezarrita badaude.*
- f) *Gorte Nagusietako diputatuek, senatariak, autonomia-erkidegoetako legebiltzarkideak eta tokiko korporazioetako kideak herri-administrazioetako artxiboetako agiriara irispidea izatea.*
- g) *Artxibo historikoetako dokumentu-funtsetan kontsulta egitea.*

7. Herritarrek ezin dute murriztu zerbitzu publikoen funtzionamenduaren eraginkortasuna, artxiboetara eta erregistroetara irispidea izateko eskubideaz baliatzerakoan. Herritarrek, hortaz, aztertu nahi dituzten agiriak banaka zehaztu behar dituzte eskaeran; hau da, ezin dute gai edo gai-multzo baterako eskabide orokorrik egin, eta, eginez gero, aukerakoa izango da kontuan hartzea. Hala ere, eskatzaileak ikertzaile badira eta historian, zientzian edo kulturean interes handia dutela egiaztatzen badute, espedienteak zuzenean aztertzeke baimena eman dakieke, beti ere, pertsonen bizitza pribatua behar bezala bermatuta.

8. Artxiboetara eta erregistroetara irispidea izateko eskubideak esan nahi du, besteak beste, agirien kopiak edo ziurtagiriak lor daitezkeela, administrazioak agiri horiek aztertzeke baimena ematen badu, eta, legez ezarritako ordainarazpenik badago, aurrez kitatzen badira.

9. Herri-administrazioak aldizka argitaratuko dute beren esku dauden agiri hauen zerrenda: batetik, gizarte osoa ukitzen dutela-eta zabalkunde berezia egin behar zaien agiriarena, eta, bestetik, herritarrek aztergai izan ditzaketan guztiena.

10. Aldiro argitaratuko dira herritarrek edo beste administrazioetako organoek aurkezturiko galdekizunen erantzun eta jarraibideak, zuzenbide positiboaren edo indarrean dauden prozeduren interpretazio direnean, herritarrek administrazioarekiko harremanetan alegaziotzat erabili ahal izan ditzaten.”

Hau da, Espainiako Konstituzioaren 105. artikulua eta 30/1992 Legearen 37. artikulua aldaketa sakon baten oinarriak jarri dituzte. Horrela, administrazioen jardueran nagusitzen aritu den opakutasunaren kontra, gardentasun-printzipioa ezarri da, eta printzipio hori agerian jartzen da, besteak beste, herritar guztiei artxibo eta erregistroetara jotzeko eskubidea dutela aitortzean.

Orduan, hasiera batean eta arau orokor gisa, zera hartu behar da abiapuntu: edozein herritarrek eskubidea du bukatuta dauden prozedurei dagozkien administrazio-espedienteak irispidean izateko.

Arau orokor guztiek bezalaxe, irispidea izateko eskubidea ere ñabartu beharra dago, bada egia da bukatutako espedienteetan izan ohi direla besteri jakinarazi ezin zaizkion agiri batzuk. Hala eta guztiz ere, adierazi behar dugu udal horrek orain arte ez duela arrazoi bidez alegatu babesgarriagoak izan daitezkeen beste interes batzuk lehenetsi behar diren kasu batean gaudenik, baizik eta soil-soilik adierazi du eskubidea onartzeak udal zerbitzuetakoren baten jardunaren eraginkortasunean eragingo lukeela.



Eskabidea ez dutela aztertu pentsarazten digu jokaera horrek. Gainera, eskatutako agirietan beharbada babestu beharreko datuak egongo direla alegatu du udalak. Ez ditu, ordea, datu horiek zehaztu, ez aipatu, ezta argitu ere zein espediente dauden zabalik eta zein itxita.

Sortu den zehaztasunik gabeko egoera gehiegi luzatzen ari da eta, egiaz, ondorio hau du errealitatean: herritar horri ukatzen ari zaio agiri batzuetarako irispidea, baina bere eskabidea zein arrazoi zehatzengatik ezesten den justifikatu barik, nahiz eta gure legeriak, irispidea ukatzen bada, ukapena arrazoitu behar dela agintzen duen, alegia, administrazioak argiro adierazi behar duela azaldutako kasuan zein arrazoi zehatzek uzten duten indarrik gabe irispidea izateko eskubidea, eskubide hori gure legeriak babesgarriagotzat jotzen dituen beste interes edo eskubide batzuekin kontraesanean dagoelako.

Bestalde, agiriatarako irispidea zergatik ukatzen ari den adierazi ez denez gero, kexagilea babesik gabe dago, ezin baitu udal horren jarrera eztabaidatu edo arrazoietan oinarrituta horren kontra egin.

Horregatik guztiagatik, gomendio hau egin genuen, otsailaren 27ko 3/1985 Legeak –erakunde hau sortu eta arautzekoak– 11 b) artikuluan ezarritakoaren arabera:

7/2005 GOMENDIOA, ekainaren 17koa, Lasarte-Oriako Udalari egina

Berariaz ebatz dezala (...) jaunak agiri batzuk eskuratzeko egin zuen eskabidea, betebehar hori ezartzen baitio 30/1992 Legearen 42. artikulua. Horretarako, aintzat hartu beharko du azaroaren 26ko 30/1992 Legeak –Herri Administrazioen Araubide Juridikoari eta Administrazio Prozedura Erkideari buruzkoak– 37. artikuluan agindutakoa, baita horrekin batera ezarri beharreko legeria ere.